

NOTAT 4

SOCIOØKONOMISK EVALUERING AF PROGRAMEFFEKTER

INDHOLD

1	Indledning	3
2	Den hidtidige evaluering af mål 2	3
2.1	Evalueringens datagrundlag	3
2.2	Datakilde og -fødsel for socioøkonomiske data og sagsdata	3
2.3	Indikatorer for regionaløkonomisk udvikling og projekternes virkning	5
2.3.1	Indikatorer for den socioøkonomiske udvikling	5
2.3.2	Indikatorer for projekternes vurderede faktiske og forventede effekter henholdsvis omkostningseffektivitet	5
3	Evalueringspraksis i europæisk lys	6
3.1	Programmer og den regionale økonomi	6
3.2	Evaluering af programmer i den regionale økonomi	7
3.3	Regional udvikling og Evaluering af programmer	8
3.4	Evalueringspraksis i Mål 2-programmet	9
4	Registerdata og evaluering af Mål 2 indsatsen i Danmark	10
4.1	Virksomhedsdemografiske eller overlevelsestabeller	10
4.2	Programeffekttabeller	11
4.3	Arbejdspladsvandringstabeller	12
4.4	Forslag til indhold af en integreret register- og administrationsdatabase til evaluering af Mål 2-programmet	12
5	Sammenfatning	13

1 Indledning

I dette notat ses på, hvorledes evalueringen af Mål 2 programmet i Danmark er gennemført, dvs. datagrundlaget for evalueringen, gennemførelsen af evalueringen på grundlag heraf samt evalueringens metodemæssige grundlag og forudsætninger.

Udgangspunktet for vurderingen er, hvordan evalueringen bruges på regionalt niveau og hvordan evalueringen kan indrettes, således at den i højere grad kan medvirke til styrkelse af en strategisk indsats på regionalt niveau.

I dette notat fokuseres konkret på måling af

- Mål 2 programmets "vurderede faktiske effekter", "forventede effekter" samt på grundlag heraf "omkostningseffektiviteten" og andre kvantitative effektmål, som udspringer heraf
- den socioøkonomiske udvikling inden for erhverv og arbejdsmarked og samspillet med og betydningen af Mål 2 programmet.

Der ses ikke på regionale programsekretariaters, interessenters/erhvervsfremmeaktørers, projektlederes og andres vurdering af projekter, men alene på sagsdata og socioøkonomiske data, som anvendes til belysning af de enkelte projekters effekt på beskæftigelse og på den regionale og lokale udvikling i lokalområder og erhverv, som er omfattet af Mål 2.

I forlængelse heraf ses på anbefalinger til evalueringsmetodik (afsnit 3), som bl.a. beskrevet af EU-kommission (European Commission (2006)). På baggrund heraf beskrives de eksisterende muligheder, som registerdata vedr. personer og erhverv (afsnit 4) giver ved inddragelse i en udbygget evaluering af Mål 2 programmet i Danmark.

2 Den hidtidige evaluering af mål 2

I dag er evalueringen af Mål-2 hovedsageligt gennemført af Teknologisk Institut i en midtvejsevaluering (Teknologisk Institut 2003a) og en slutevaluering (Teknologisk Institut 2005). Både midtvejsevalueringen og slutevalueringen er gennemført for hele landet og for de 5 regioner (se f.eks. Teknologisk Institut 2003b), som er omfattet af programmet, dvs. 1) Nordjylland, 2) Sydfyn og Småøer, 3) Bornholm, 4) Lolland, Falster og Møn samt 5) Det fællesjyske program, der omfatter områder i Viborg, Ringkøbing, Sønderjylland og Århus amter.

2.1 Evalueringens datagrundlag

Evalueringen (Teknologisk Institut 2003a) er baseret på

- Interviews med de regionale programsekretariater/udvalg
- Interviews blandt regionale interessenter/erhvervsfremmeaktører i hvert amt
- Spørgeskemaundersøgelse blandt hhv. projektledere af mål 2 projekter og afslagsmodtagere
- Socioøkonomisk statistik for befolkningsudvikling, beskæftigelse mv.
- Fokusgruppemøder med regionernes programsekretariat/udvalg
- Analyse af sagsdata for programmets finansielle forbrug, output og effekter

Som beskrevet fokuseres i dette notat på evaluering af den regionale udvikling i Mål 2-områder og Mål 2-programmets forbrug, output og effekter på grundlag af socioøkonomisk statistik og sagsdata. Der ses ikke på regionale programsekretariaters, interessenters/erhvervsfremmeaktørers, projektlederes og andres vurdering af projekter.

2.2 Datakilde og -fødsel for socioøkonomiske data og sagsdata

Når evalueringens kvalitet skal vurderes, er det vigtigt at se på datafødslen for socioøkonomiske data og sagsdata, herunder hvem evaluerer Mål 2 programmets output og effekter. Især det sidste spørgsmål er centralt for vurderingen af evalueringens validitet og dermed brugbarheden af programevalueringerne på regionalt niveau.

Socioøkonomiske data er data fra administrative registre, som Danmarks Statistik benytter til at danne statistik. Folketalsoplysninger stammer fra CPR-registret, mens beskæftigelsen som regel er data fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Begge datakilder er meget valide, bortset fra det åbenbare problem, at beskæftigelsesdata er meget gamle data. Gamle data er vanskelige at benytte i en evaluering, som ser på nu-effekter og fremtidige effekter af Mål 2-projekter. Tilsvarende er befolkningstal kun egnede til at vurdere de langsigtede effekter, hvis evalueringen gentages på et senere tidspunkt, hvor man må antage, at virkningerne af mål 2-projekterne er slået fuldt igennem. På plussiden tæller, at socioøkonomiske data er uafhængige af projektlederens vurderinger og udgangspunkt.

Ser man på **sagsdata** indsamles disse via spørgeskemaer, som udfyldes af projektlederen/projektejeren/projektansøgeren og indberettes til Erhvervs- og Byggestyrelsen, dels i forbindelse med projektansøgning, dels i forbindelse afslutning af projektet og endelig 1 år efter projektets afslutning. Der indberettes kvantitative virkninger, som f.eks.

- Antal skabte jobs
- Antal bevarede jobs direkte
- Antal bevarede jobs indirekte
- Meromsætning
- Mereksport
- Sæsonforlængelse
- Flere overnatninger

Og kvalitative virkninger, som f.eks.

- Miljømæssige konsekvenser
- Arbejdsmiljømæssige konsekvenser
- Forsknings- og udviklingsmæssige konsekvenser
- Lige muligheder for mænd og kvinder

Hertil kommer indberetninger af projektets finansielle konsekvenser, direkte afledt af projektet, såsom udgifter og finansiering mv.

Endelig er der en række baggrundsplysninger, f.eks. ansøgerens CVR-/CPR-nummer, projektets start- og sluttidspunkt., økonomioplysninger for virksomheden mv.

Hvor socioøkonomiske data er faktisk information fra administrative registre, er sagsoplysninger baseret på projektlederens egen viden og skøn. Evaluering baseret på projektlederens egen viden og skøn har som metode både fordele og ulemper. På den ene side har projektlederen formentlig den mest opdaterede og detaljerede viden om projektet. På den anden side tyder meget på, at projektlederen ofte overvurderer de positive og undervurderer de negative konsekvenser af projekterne. Socioøkonomiske data/registerdata kombineret med sagsdata kan dermed bidrage til en mere uholdbar vurdering af projekter. Især er vurdering af antal bevarede jobs direkte og indirekte afhængig af projektlederens vurdering, mens oplysninger om ressourceforbrug mv. i forbindelse med projektet i mindre grad må antages at afhænge af projektlederens udgangspunkt. At projektlederen i nogle tilfælde vil ramme galt skyldes formentlig projektlederens interesse i en positiv bedømmelse af eget projekt, men også manglende muligheder for at måle (modellere) projektets afledte konsekvenser. Endelig er mulighederne for projektlederen for at vurdere effekterne på det lange sigt meget begrænsede, dels fordi en lang række uvedkommende begivenheder påvirker den økonomiske udvikling i den enkelte virksomhed, dels fordi projektlederen måske ikke er tilknyttet virksomheden/projektet, når langsigtede effekterne skal gøres op. Samlet vil anvendelsen af begge datasæt – de socioøkonomiske registerdata kombineret med sagsdata – utvivlsomt forbedre evalueringens resultat.

2.3 Indikatorer for regionaløkonomisk udvikling og projekternes virkning

Der fokuseres på måling af

- den socioøkonomiske udvikling inden for erhverv og arbejdsmarked og samspillet med og betydningen af Mål 2 programmet.
- Mål 2 programmets "vurderede faktiske effekter", "forventede effekter" samt på grundlag heraf "omkostningseffektiviteten" og andre kvantitative effektmål, som udspringer heraf.

Med udgangspunkt i disse oplysninger er der foretaget en evaluering af mål 2-programmet. Data omregnes til en række indikatorer, som beregnes på grundlag af de kvantitative og de kvalitative data.

2.3.1 Indikatorer for den socioøkonomiske udvikling

For den socioøkonomiske udvikling ses på udviklingen i

- folketal
- beskæftigelse efter arbejdssted
- arbejdsløshed

I evalueringen sammenholdes den faktiske udvikling i socioøkonomiske variabler med de mål for disse variabler, som var opsat for den erhvervsmæssige, økonomiske og befolkningsmæssige udvikling ved opstart af Mål 2 programmet. I forbindelse med midtvejsevalueringen (Teknologisk Institut 2003) fremgår, at udviklingen generelt er mere negativ end forventet. Der argumenteres for, at hele udviklingen ikke kan tilskrives Mål 2-programmet, men i høj grad skyldes andre faktorer, f.eks. udefrakommende forandringer i efterspørgslen efter regionens produkter, den generelle konjunkturudvikling mv.

Metodemæssige er der således et problem med at udskille – eller dekomponere – væksten i den regionale økonomi i en del som skyldes Mål 2 programmet og i en del som skyldes andre forhold end Mål 2-programmet. Dette metodespørgsmål er klassisk inden for empiriske analyser af den regionale udvikling og vil blive berørt i det følgende afsnit.

2.3.2 Indikatorer for projekternes vurderede faktiske og forventede effekter henholdsvis omkostningseffektivitet¹

Projekternes vurderede faktiske og forventede effekter

På grundlag af sagsoplysninger sammenholdes vurderinger af projekternes faktiske effekter med projekternes forventede effekter, som opgøres i forbindelse med opstarten af projekterne.

For det første ses på de vurderede faktiske effekter isoleret set (f.eks. målt ved antal arbejdspladser), som den enkelte projektleder har vurderet dem eller Mål 2-programmet under et vurderes at frembringe.

For det andet sammenholdes de vurderede faktiske effekter med de forventede ved at danne et indeks

---

¹ I denne gennemgang ses alene på projekternes virkninger på jobs, omsætning og eksport samt turismeomsætning (i Mål 2 evalueringerne benævnt "kvantitative virkninger"), mens der ikke ses på vurderinger af virkningerne på miljø, arbejdsmiljø, forsknings- og udviklingsmæssige effekter mv. (i Mål 2 evalueringerne benævnt "kvalitative effekter"). Endvidere inddrages heller ikke nytten for den strategiske indsats på regionalt niveau af regionale programsekretariaters, interessenters/erhvervsfremmeaktørers, projektlederes og andres vurdering af projekter, men alene på sagsdata og socioøkonomiske data, som anvendes til belysning af de enkelte projekters effekt på beskæftigelse og på den regionale og lokale udvikling i lokalområder og erhverv, som er omfattet af Mål 2

$$I = \frac{\text{Faktiske effekter}}{\text{Forventede effekter}} \left(= \frac{\text{Faktiske effekter}}{\text{Forventede effekter} \cdot \text{andel af projektperiode}} \right)$$

Indekset er større end 1, hvis den vurderede faktiske effekt – f.eks. målt ved arbejdspladser – er større end den forventede effekt. Den vurderede faktiske effekt måles ved projektets afslutning eller 1 år efter projektets afslutning, mens den forventede effekt angives i forbindelse med projektansøgningen. Hvis kun en andel af projektet er gennemført² (f.eks. målt ved forbrug af midler i forhold til de totale bevillinger) reduceres den forventede effekt, dvs. nævneren, forholdsmæssigt (jf. sidste led i ligningen for indekset).

Indikatorer for projekternes omkostningseffektivitet

På grundlag af sagsoplysninger foretages en opgørelse af projekternes omkostningseffektivitet. Det gøres ved at sammenholde omkostningerne ved projektet med de vurderede faktiske effekter (f.eks. målt ved antal arbejdspladser) og beregne enhedsomkostningerne:

$$\text{Enhedsomkostninger} = \frac{\text{Input}}{\text{Output}} \left(= \frac{\text{Udgifter ved projekterne}}{\text{Vurderede faktiske effekter}} \right)$$

Herved måles, hvor meget det har kostet at frembringe en arbejdsplads eller at øge omsætning eller eksport med 1.000 kr.

3 Evalueringspraksis i europæisk lys

I forbindelse med vurdering af det eksisterende danske monitorerings- og evalueringssystem i forbindelse med Mål 2 programmerne og overvejelser om videreudvikling heraf er det relevant at se på anbefalinger fra den Europæiske kommission. Det drejer sig specifikt om anvendelse af indikatorer til monitorering og evaluering af strukturfondsprogrammer samt hvorledes et indikatorsystem kan implementeres og nyttiggøres – bl.a. i en dansk sammenhæng. Dette afsnit har til formål at sætte det danske evalueringssystem ind i en europæisk sammenhæng, dvs. med udgangspunkt i

- dansk monitorerings- og evalueringspraksis, dvs. anvendelse af administrationsdata og socioøkonomiske data samt brugererfaringer af den hidtidige monitorering og evaluering,
- anbefalinger fra den europæiske kommission vedr. indikatorer til monitorering og evaluering af aktiviteter med finansiering fra de europæiske strukturfonde, og
- den særlige udvikling i Danmark omkring opbygning af mikrodatabaser for virksomheder og beskæftigede på forskerplaceringsordning i Danmarks Statistik

at stille forslag til forbedringer af det danske monitorerings- og evalueringssystem, særligt til udvikling af det kvantitative indikatorsystem, som er blevet udviklet som led i Mål 2-evalueringen, som er beskrevet ovenfor.

3.1 Programmer og den regionale økonomi

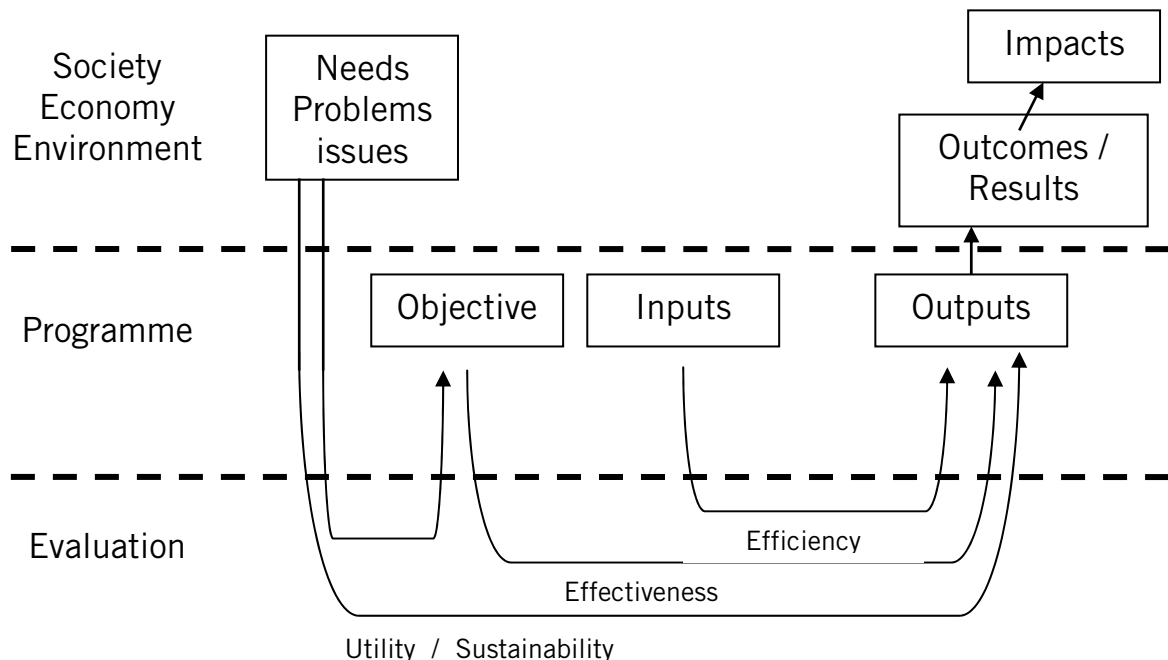
Udgangspunkt tages i European Commission (2006). Heri gives en introduktion til opbygning af et indikatorsystem, som kan benyttes som styringsredskab for Mål 2 programmer mv. og en praktisk guide i forbindelse med opbygning og videreudvikling af indikatorsystemer.

Overordnet set (se figur 1) er udgangspunktet, at et program gennemføres i et afgrænset geografisk område, som repræsenterer en konkret samfundsmæssig, økonomisk og miljømæssig virkelighed (Society/Economy/Environment), og hvor der kan identificeres konkrete problemer eller behov (Needs/Problems/Issues). Programmet opstiller med udgangspunkt i denne virkelighed "Objectives".

² Som det var tilfældet for langt de fleste projekter i forbindelse med midtvejsevalueringen

Gennem programmets forskellige projekter anvendes bestemte "inputs" til at producere konkrete "outputs". Disse outputs skaber igen en række direkte "outcomes/results" i den regionale økonomi (Society/Economy/Environment), som igen har en række bredere "impacts" i den regionale økonomi.

Figur 1 The programme and its environment³

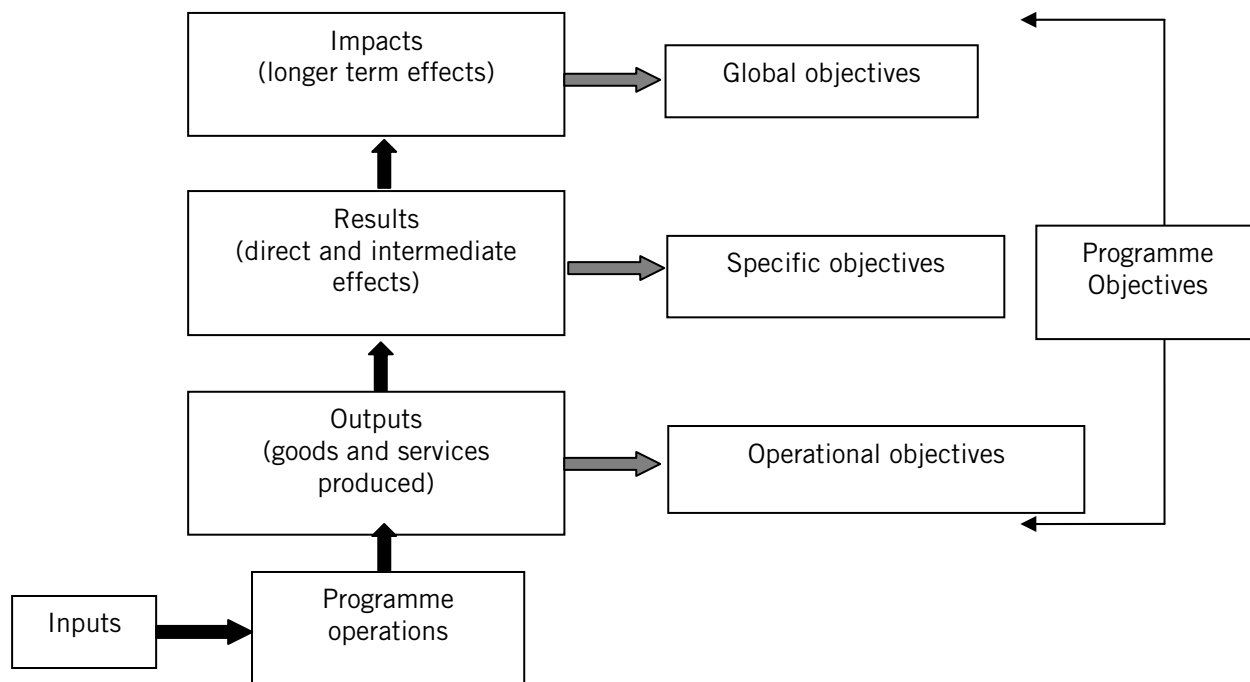
3.2 Evaluering af programmer i den regionale økonomi

Programmet kan monitoreres og evalueres ("Evaluation"). Monitoreringen foregår i første omgang ved snævert at måle inputs og outputs af programmets projekter. Herigennem kan programmets effektivitet ("efficiency") vurderes. Ud fra en lidt bredere betragtning kan programmets "effectiveness" vurderes ved at sammenholde programmets outputs med "objectives". Hvis endelig programmets outputs sammenholdes med "Needs", kan nytten af programmet eller bæredygtighed ("sustainability") vurderes.

Output kan vurderes som de direkte outputs af programmet. Hvis man ser på de direkte effekter af programmet på den regionale økonomi, vurderes de bredere "Outcomes/Results" og man bevæger sig fra "monitorering" over mod en egentlig "evaluering". Dette er illustreret i figur 2, som viser monitorering af outputs og direkte outcomes/results på den regionale økonomi og evalueringen af de bredere impacts, hvori indgår både de direkte og indirekte effekter, men bredere effekter, herunder spill-over og feed-back effekter mellem regionerne.

³ Figur 2.2.b i European Commission (2006)

Figure 2 The Logical Framework⁴

3.3 Regional udvikling og Evaluering af programmer

Et særligt problem er, at ændringer i regionaløkonomisk aktivitet ikke altid kan tolkes som programvirkninger. I visse tilfælde skyldes ændringer andre ændringerne i den regionale økonomi ("Unintended effects"). Andre gange har programmet "unintended effects" for andre områder i den regionale økonomi. Problemet med at isolere de rene programvirkninger kan illustreres i følgende tabel:

Tabel 1 Intended and Unintended Effects⁵

Intervention	Other policies and factors
Intended effects	Intended effects
Unintended effects	Unintended effects

Et andet aspekt er valg af base-line, når outputs, results og impacts skal beregnes. I den komparativ-statistiske analyse (jf. figur 3 "Static concepts") sættes base-line lig situationen i startåret. En ændring i den økonomiske aktivitet tolkes som resultat af programindsatsen.

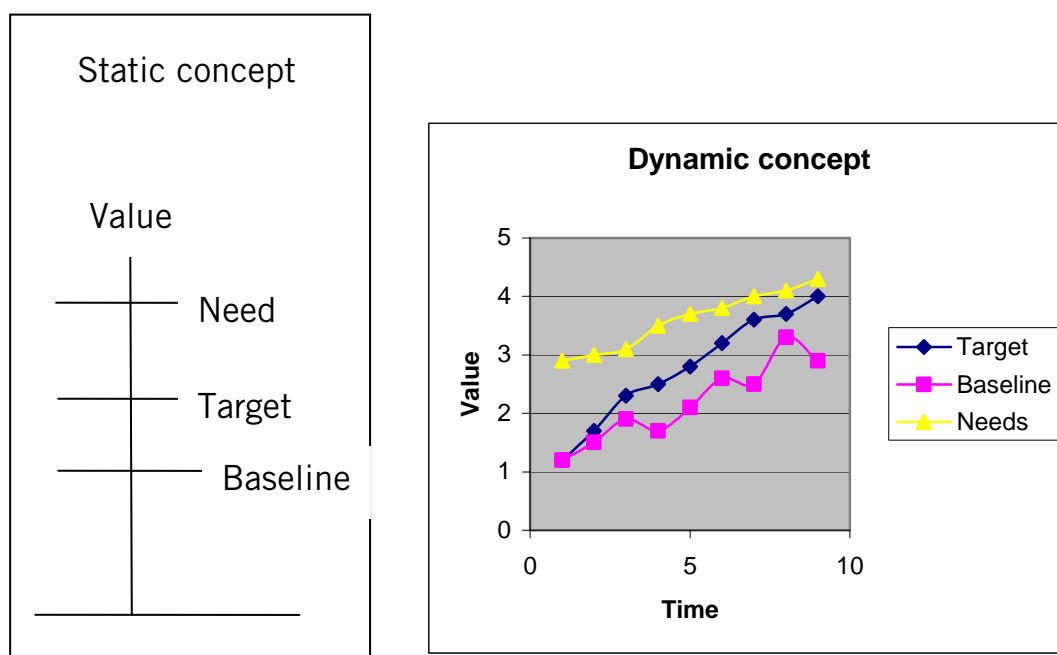
Hvis et program gennemføres over en årrække, vil udviklingen i sig selv skabe ændringer, som ikke kan tilskrives det gennemførte program. Man kan derfor i stedet først estimere et basisforløb "uden program" (jf. figur 3 "Dynamic concept"). I den dynamiske analyse sættes base-line lig en udvikling "uden program", og udviklingen "med program" skal herefter år for år sammenlignes med udviklingen "uden program":

⁴ Figur 2.2.a i European Commission (2006)

⁵ Table 2.1 i European Commission (2006)

Figur 3. Statisk og dynamisk analyse af Outputs, Results og Impacts fra Mål 2 programmer.

3.4 Evalueringspraksis i Mål 2-programmet

Med udgangspunkt heri kan den danske evalueringspraksis beskrives:

Ser man på den socioøkonomiske analyse er der tale om en registrering af økonomiske og erhvervsmæssige aktiviteter. Spørgsmålet er, hvor vidt år-til-år ændringer i den økonomiske aktivitet – f.eks. beskæftigelsen - er udtryk for programeffekter eller om effekter, som ud fra en programvinkel må betegnes som "unintended effects", jf. afsnit 3.3. Det forekommer oplagt, at der er kræfter i spil omkring den regionale udvikling, som har betydeligt større indflydelse på den regionale udvikling end Mål 2. Set ud fra et evalueringssynspunkt er der altså – hvis der alene anvendes en socioøkonomisk tilgang – et behov for at udskille, hvor meget af den regionale og erhvervsmæssige udvikling, som kan forklares af programmet alene.

Ser man på monitorings- og evalueringsaktiviteter baseret på sagsdata er der tale om registrering af vurderinger af programvirkningerne foretaget af projektlederen selv, dels den direkte programvirkning – f.eks. nye arbejdspladser skabt af programmet – dels bevaret økonomisk aktivitet – f.eks. arbejdspladser, som ellers ville være nedlagt. Vurdering af den direkte programvirkning – eller "direkte arbejdspladser" - kan betegnes "Results" eller indfrielsen af "Specific objects", mens bevaret økonomisk aktivitet med god vilje kan betegnes "Longer term impacts" eller indfrielsen af "Global objects".

Endelig kan analysen af omkostningseffektiviteten – jf. afsnit 2.2 – betegnes en analyse af "Efficiency", hvor output (beskæftigelse, omsætning mv.) sammenholdes med input (programudgifter).

Imidlertid er problemet - i analysen af såvel Outputs, Results og Impacts som Efficiency - at evalueringen ikke inddrager den information, der er indeholdt i socioøkonomiske data, som registrerer faktiske antal arbejdspladser. Konsekvenser vurderes alene ud fra projektlederens egen vurdering af virkningerne af mål 2-programmet i Danmark. Dels giver det problemer med validiteten af data, hvor inddragelse af information fra de socioøkonomiske data må antages at forbedre resultatet af evalueringen, dels er der en usikker sammenhæng med data i den socioøkonomiske analyse.

4 Registerdata og evaluering af Mål 2 indsatsen i Danmark

Registerdata, som er tilgængelige på Danmarks Statistiks forskerplaceringsordning, udgør en ny mulighed i evaluering af Mål 2 programmet i Danmark. Registerdata indeholder registrering af økonomisk aktivitet for både virksomheder og beskæftigede på individniveau. For virksomheder sker registreringen med udgangspunkt i CVR-nummeret, mens CPR-nummeret er udgangspunkt for registrering af økonomisk aktivitet for beskæftigede. Registerdata benyttes i dag til dannelse af socioøkonomiske data.

Hvis administrationsdata om Mål 2 projekterne – med udgangspunkt i oplysninger om virksomhedens CVR-nummer - flettes sammen med registerdata, åbnes mulighed for at foretage evaluering på grundlag af data, som er

- konsistente med socioøkonomiske data
- baseret på administrativt opgjorte og kontrollerede data

Hertil kommer, at evaluering af Mål 2 programmet kan vurderes gennem impact-analyser, dels ex ante analyser⁶ eller ex post analyser⁷ og i analyser, som ser på de isolerede effekter for det enkelte erhverv og i det respektive geografiske område samt på spill-over og feedback virkninger mellem erhvervene indbyrdes og mellem geografiske områder.

Sammenlignet med de nuværende evalueringsindikatorer, som sammenholder den vurderede faktiske udvikling med forventede udvikling og cost/result-indikatorer, vil adgang til integrerede register- og administrationsdata repræsentere en forbedring af mulighederne for at vurdere og forklare forskelle i performance af Mål 2-programmet, dels af virksomheder, som modtager programstøtte med virksomheder, som ikke modtager støtte, og af forskellige former for programstøtte.

Nedenfor gives først 3 eksempler på tabeller, som vil kunne opstilles på grundlag af integrerede sags- og person- og virksomhedsregistre:

- Virksomhedsdemografiske eller overlevelsestabeller
- Programeffekttabeller
- Arbejdspladsvandringstabeller

Dernæst gives et forslag til indhold af en integreret register- og administrationsdatabase til evaluering af Mål 2-programmet.

4.1 Virksomhedsdemografiske eller overlevelsestabeller

Hvis der på grundlag af registerdata foretages en optælling af virksomheder efter forskellige type for et startår og et slutår, kan der f.eks. opstilles følgende tabel:

---

⁶ Ex ante analyser – eller "før"-analyser vurderer effekterne før programmet sættes i gang på grundlag af "historisk adfærd", dvs. viden om hvordan virksomheder og beskæftigede reagerer på ændringer i vilkårene for produktion og beskæftigelse. Ex ante vurderinger kan foretages med såvel makro- som mikroøkonomiske modeller.

⁷ Ex post analyser – eller "efter"-analyser vurderer effekterne efter programmet er afsluttet på grundlag af konstateret adfærd, dvs. viden om hvordan virksomheder og beskæftigede har reageret på programmet, som indebærer ændringer i vilkårene for produktion og beskæftigelse. Ex post vurderinger kan foretages med såvel makro- som mikroøkonomiske modeller.

Tabel 2. Virksomhedsdemografisk tabel efter virksomhedstype – hele landet, alle erhverv og ejerformer

\ Status ultimo \ Status primo \	Virksomhed med > 10 ansatte	Virksomhed med <10 ansatte (SME'er)	Enkeltmands- virksomheder (SME'er)	Nedlagte virksomheder	Alle virksomheder
Virksomhed med >10 ansatte					
Virksomhed med <10 ansatte (SME'er)					
Enkeltmandsvirksomheder (SME'er)					
Nye virksomheder					
Alle virksomheder					

Ovenstående tabel kan opstilles ved at flette registerdata for et (start)år – f.eks. år 2000 – med registerdata for et (slut)år – f.eks. år 2006. I tabellen kan f.eks. vises antal virksomheder, dvs. en simpel optælling af antal virksomheder i hver celle, f.eks. de virksomheder som i 2000 havde under 10 ansatte og i 2006 havde mere end 10 ansatte. Virksomhed viser altså de virksomhedsdemografiske forskydninger, hvor nogle virksomheder vokser, mens andre går tilbage.

Tabellen kan nu lukkes op, dvs. tabellen kan vises for virksomheder, som har opnået støtte over Mål 2-programmet og virksomheder, som ikke fået støtte. Videre kan tabellen vises for udvalgte erhverv, ejerformer eller kommuner. Flowet af virksomheder mellem forskellige typer kan nu vises, dvs. hvilke typer virksomheder overlever (store virksomheder, SME'er mv.), hvilke nye virksomheder etableres og hvilke virksomheder nedlægges. Tabellen kan belyse virksomhedsdemografiske ændringer for forskellige grupper virksomheder uanset virksomhederne har været omfattet af Mål 2-programmet. I tabellen kan udover antal virksomheder også vises beskæftigelse, lønninger, overskud af personligt drevne virksomheder samt primærindkomst. Det er muligt at se den særlige udvikling for den enkelte kommune og sammenligne data med andre kommuner.

4.2 Programeffekttabeller

Forudsat at sagsdata flettes med registerdata, således at virksomhederne opdeles i grupper, som

- har modtaget programstøtte
- har søgt, men ikke modtaget programstøtte
- hverken har søgt eller modtaget programstøtte kan der f.eks. opstilles følgende tabel:

Tabel 3 Virksomhedsdemografisk tabel efter Mål 2-programdeltagelse – hele landet, alle erhverv og ejerformer

\ Status ultimo \ Status primo \	Virksomhed, som har modtaget programstøtte	Virksomhed, som har søgt, men ikke modtaget programstøtte	Virksomheder, som hverken har søgt eller modtaget programstøtte	Nedlagte virksomheder	Alle virksomheder
Virksomhed, som har modtaget programstøtte					
Virksomhed, som har søgt, men ikke modtaget programstøtte					
Virksomheder, som hverken har søgt eller modtaget programstøtte					
Nye virksomheder					
Alle virksomheder					

Nu kan succesraten for virksomheder opgøres, dels for virksomheder, som har modtaget programstøtte, dels for virksomheder, som ikke har fået programstøtte. Det kan analyseres, hvor vidt støttede virksomheder fortsætter med at være støttede virksomheder eller glider tilbage og bliver en "ustøttet" virksomhed.

Igen her kan tabellen lukkes op, således at man kan se resultater for udvalgte erhverv, ejerformer og virksomhedstyper. I tabellen kan udover antal virksomheder også vises beskæftigelse, lønninger, overskud af personligt drevne virksomheder samt primærindkomst. Det er muligt at se den særlige udvikling for den enkelte kommune og sammenligne data med andre kommuner.

Tabellen giver altså mulighed for at skønne over effekter af programindsatsen: Er overlevelsesraten relativt højere for virksomheder, som har modtaget programstøtte. Er der forskelle mht. forøgelse i overlevelsesraten for udvalgte erhverv. Får private virksomheder mere ud af programstøtte sammenlignet med offentlige virksomheder. Eller er fordelene af programstøtten mere markante for SME'er sammenlignet med store virksomheder osv. Og fortsætter virksomheder, som er støttede med at være støttede virksomheder eller klarer de sig selv efter at have gennemført et projekt over Mål 2-programmet.

4.3 Arbejdspladsvandringstabeller

Et vigtigt formål med Mål 2-programmet er at skabe nye og fastholde eksisterende arbejdspladser i Mål 2-området. Til illustration heraf kan der opstilles vandringstabeller, som viser hvorledes arbejdspladser påvirkes geografisk såvel som ud fra jobfunktion: Globaliseringstanken indebærer, at der sker en udflytning af arbejdspladser til lavtlønslande og en opgradering af arbejdsfunktioner i konkurrencedygtige regioner. For at evaluere denne udvikling kan der opstilles arbejdspladsvandringstabeller:

Tabel 4 Arbejdspladsvandringstabel – Jobfunktion primo og ultimo

\ Status ultimo Status primo \	Produktion	Distribution	Forskning og udvikling	....	Alle Jobfunktioner
Produktion					
Distribution					
Forskning og udvikling					
.....					
Ledelse, forskning og udvikling					
Alle jobfunktioner					

Tabellen viser ændringer i jobfunktion, hvor det må antages, at jobfunktionen "Produktion" får mindre vægt, mens eksempelvis "Forskning og udvikling" må antages at være i vækst.

Igen her kan tabellen lukkes op, således at man kan se resultater for udvalgte erhverv, ejerformer og virksomhedstype. I tabellen kan udover antal virksomheder også vises beskæftigelse, lønninger, overskud af personligt drevne virksomheder samt primærindkomst. Det er muligt at se den særlige udvikling for den enkelte kommune og sammenligne data med andre kommuner.

4.4 Forslag til indhold af en integreret register- og administrationsdatabase til evaluering af Mål 2-programmet

På grundlag heraf kan der opstilles et forslag til variabler og akser i en integreret program- og virksomhedsregisterdatabase:

Tabel 5 Indhold af en registerdatabase for programdeltagelse og økonomisk aktivitet

	Primo	Ultimo
Programdeltagelse	X	X
Jobfunktion	X	X
Erhverv		X
Ejerform		X
Arbejdssted	X	X

Databasen registrerer med udgangspunkt i virksomhedens CVR-nummer og i den beskæftigedes CPR-nummer for hver virksomhed og hver beskæftiget oplysninger om arbejdsstedet primo og ultimo (jf. tabel 5, kolonne 1 og 2), jobfunktion primo og ultimo, erhverv ultimo, ejerform ultimo samt arbejdsstedet primo og ultimo. På grundlag af disse variabler kan der efter optælling indsættes information om arbejdspladsernes størrelse.

Der kan f.eks. indgå følgende variabler i datasættet:

Administrationsdata:

- Projektets budget og finansiering opdelt på udgifts- og finansieringsposter
- Virkninger på produktudvikling mv.
- Projektets indhold (diverse oplysninger fra ansøgnings- og evalueringsskemaer)
- Projektets virkninger (miljø, arbejdsmiljø, forsknings- og udviklingsmæssige effekter mv.)

Registeroplysninger, som f.eks.:

- Beskæftigelse
- Lønninger
- Overskud ved egen virksomhed
- Primærindkomst
- Køn
- Alder
- Uddannelse
- Jobfunktion
- Etnisk baggrund

Antal virksomheder og virksomhedsstørrelse beregnes ud fra optælling.

5 Sammenfatning

I dette notat er datagrundlag og indikatorer, som benyttes i forbindelse med monitorering og evaluering af Mål 2, præsenteret. Monitorering og evaluering på grundlag af sagsdata drager nytte af projektlederens indsigt i programmet, men svækkes samtidig af tilskyndelsen til at overvurdere programmets positive og undervurdere dets negative virkninger. Socioøkonomiske data baseres på registerdata, som fødes i det administrative system og derfor har høj validitet. Et afgørende problem er, at registerdata ikke er relateret til programindsats. Det er derfor vanskeligt at benytte socioøkonomiske data i en evaluering af Mål 2-programmets konsekvenser for den regionale udvikling.

Der argumenteres for, at en integrering af sagsdata og registerdata – f.eks. i et integreret evalueringssdatasæt - vil åbne nye muligheder for monitorering og evaluering af Mål 2-programmer. Det vil være muligt at sammenligne den økonomiske udvikling for virksomheder og arbejdspladser, som har været omfattet af programindsatsen med virksomheder og arbejdspladser, som ikke har været omfattet af indsatsen. Evalueringen kan gennemføres for erhverv, efter ejerforhold, efter de beskæftigedes køn, alder og jobfunktion. Evalueringen kan gennemføres frem i tiden, idet betydning af programindsatsen opgjort på grundlag af historiske sagsdata kan tegne et billede af virksomhedernes eller arbejdspladsernes økonomiske udvikling. Et integreret program-evalueringssdatasæt vil endvidere kunne være udgangspunkt for mere omfattende og grundige, modelbaserede ex ante og ex post evalueringer af Mål 2-programmets økonomiske og erhvervs-mæssige betydning på regionalt niveau.

Litteratur:

Erhvervs- og Byggestyrelse (2000) *Ansøgning Til Mål 2 programmet i Danmark*, København

European Commission, Directorate-General, Regional Policy (2006) *The New Programming Period, 2007-2013: Methodological Working Papers, Draft Working Paper [X] Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guide*, Bruxelles, Belgium

Teknologisk Institut (2003a) *Midtvejsevaluering af mål 2 programmet i Danmark 2000-2006, Hovedrapport*, København

Teknologisk Institut (2003b) *Midtvejsevaluering af mål 2 programmet i Danmark 2000-2006, Bornholm, Regional rapport*, København

Teknologisk Institut (2005) *Evaluering af mål 2 programmet i Danmark 2000-2006, Hovedrapport*, København